

BOSNA I HERCEGOVINA
APELACIONI SUD BRČKO DISTRIKTA
BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 96 0 P 000967 13 Rev
Brčko, 23.12.2015. godine

U IME BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE!

Apelacioni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine u vijeću sastavljenom od sudija Kaurinović Damjana, kao predsjednika vijeća, Tešić Dragane i Klaić Ilje, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja R. M., R. E. i R. E. 1 svi iz B. i svi zastupani po punomoćniku I. M., advokatu iz B. i R. F. iz B., zastupanog po punomoćniku R. A., advokatu iz B., protiv tuženog Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, zastupanog po zakonskom zastupniku Pravobranilaštvu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, radi isplate naknade v.ps. 227.500,00 KM, odlučujući o reviziji tuženog izjavljenoj protiv presude Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 000967 12 GŽ od 07.05.2013. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 23.12.2015. godine donio je slijedeću

P R E S U D U

Revizija tuženog Brčko distrikta Bosne i Hercegovine se djelimično usvaja i presude Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 0 P 000967 08 P od 20.02.2012. godine i Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine 96 0 P 000967 12 GŽ od 07.05.2013. godine PREINAČAVAJU u dijelu kojim je zakonska zatezna kamata na iznos naknade od 364.896,70 KM dosuđena od 26.02.2008. godine kao dana podnošenja tužbe, tako što se tuženi obavezuje da tužiteljima R. M., R. E. i R. E. 1 zakonsku zateznu kamatu na iznos naknade plati od 20.02.2012. godine, kao dana donošenja prvostepene presude, pa do konačne isplate.

U ostalom dijelu revizija tuženog Brčko distrikta Bosne i Hercegovine SE ODBIJA i presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 000967 12 GŽ od 07.05.2013. godine POTVRĐUJE u dijelu kojim je usvojen tužbeni zahtjev tužitelja za isplatu novčane naknade u iznosu od 364.896,70 KM.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 000967 08 P od 20.02.2012. godine odlučeno je na slijedeći način:

USVAJA SE tužbeni zahtjev tužitelja u cjelosti a koji glasi:

„OBAVEZUJE SE tuženi Brčko distrikt BiH da tužiteljima R. M. sinu H., R. E. sinu H., R. E. 1 sinu H. i R. F. sinu H., svi iz B., isplati iznos od 364.896,70 KM, sa zakonskom zateznom kamatom na navedeni novčani iznos počev od 26.02.2008. godine kao dana podnošenja tužbe pa do konačne isplate i to – iznos od 264.396,70 KM na ime naknade za zemljište – tadašnju parcelu označenu po starom katastarskom premjeru kao k.č. 1/286 „bašča“ u površini od 410 m² upisana u z.k.ul. ... k.o. B., što po novom premjeru odgovara k.p. 1566/1 i 1563/2 upisane u Pl. ... k.o. B. 1, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 26.02.2008. godine kao dana podnošenja tužbe pa do konačne isplate te iznos od 100.500,00 KM na ime naknade za porušene objekte – objekat br. 4 površine 75 m² na tadašnjoj parceli označenoj po novom katastarskom premjeru kao k.p. 1566/1 k.o. B. 1, i objekat površine 126 m² na tadašnjoj parceli označenoj po novom katastarskom premjeru kao k.p. 1563/2 k.o. B. 1, također sa zakonskom zateznom kamatom počev od 26.02.2008. godine kao dana podnošenja tužbe pa do konačne isplate, u roku od 30 dana, pod prijetnjom izvršenja.

Tuženi je dužan naknaditi troškove parničnog postupka, u iznosu od 78.561,69 KM sve u roku od 30 dana, po pravosnažnosti presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja“.

Presudom Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 0 P 000967 12 Gž od 07.05.2013. godine žalba tuženog Brčko distrikta Bosne i Hercegovine izjavljena protiv dijela presude Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 000967 08 P od 20.02.2012. godine kojim je usvojen tužbeni zahtjev za isplatu novčane naknade i zakonske zatezne kamate odbijena je kao neosnovana i prvostepena presuda potvrđena je u tom dijelu a žalba tuženog izjavljena protiv dijela kojim je odlučeno o troškovima parničnog postupka usvojena je i u tom dijelu prvostepena presuda je ukinuta, te predmet vraćen prvostepenom sudu „da ponovo odluči o troškovima parničnog postupka“.

Protiv drugostepene presude tuženi je izjavio reviziju zbog povrede odredaba parničnog postupka učinjenih u postupku pred Apelacionim sudom i zbog pogrešne primjene materijalnog prava i predlaže „da revizijski sud rješenjem ukine u cjelosti presudu drugostupanjskog suda i vrati predmet na ponovno suđenje drugom vijeću drugostupanjskog suda, a ako revizijski sud utvrdi da ne postoje povrede odredaba postupka već samo da je materijalno pravo pogrešno primijenjeno, da tada prihvati reviziju i preinači pobijanu presudu“.

U odgovoru na reviziju tuženog tužitelji su naveli da su revizijski razlozi neosnovani jer u postupku pred drugostepenim sudom nisu učinjene povrede na koje se ukazuje revizijom tuženog obzirom da je Apelacioni sud odgovorio na navode žalbe tuženog (žalbe izjavljene protiv prvostepene presude) koji su od odlučnog značaja i kako je materijalno pravo pravilno primijenjeno kada je tužbenom zahtjevu tužitelja (kako su ga u konačnici tužitelji odredili u prvostepenom postupku) udovoljeno, predlažu da se revizija odbije kao neosnovana.

Nakon što je drugostepenu presudu ispitalo u smislu odredbe člana 350 Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta

BiH“ broj 8/09, 52/10 i 27/14) revizijsko vijeće je našlo da revizija tuženog djelimično osnovana i odlučilo je kao u izreci ove presude iz slijedećih razloga.

Zahtjev tužitelja u ovom sporu (kako su ga u konačnici odredili u prvostepenom postupku) je zahtjev za naknadu protivvrijednosti imovine koje su faktičkim izuzimanjem lišeni (tuženi prihvata da je u pitanju takav zahtjev jer u žalbi izjavljenoj protiv prvostepene presude kaže da su se tužitelji konačno opredijelili da u ovom sporu traže naknadu za izuzete nekretnine), a kako su njihove nekretnine (zemljište na kome su imali pravo korištenja i držali ga u posjedu i zgrade čiji su bili vlasnici) izuzete bez provedenog postupka eksproprijacije i bez naknade i da je to učinjeno odlukama organa pravnog prednika tuženog, traže da im tuženi na ime naknade isplati ukupan iznos od 364.896,70 KM sa zakonskom zateznom kamatom od podnošenja tužbe do isplate.

Prema obrazloženju pobijane presude odluka prvostepenog suda, kojom je udovoljeno tužbenom zahtjev tužitelja, pravilna je i zakonita kod toga da sud nije vezan pravnom osnovom tužbenog zahtjeva već je dužan pravnu zaštitu pružiti u onom obimu u kom to, obzirom na činjenične navode tužitelja i činjenice utvrđene u postupku, omogućavaju propisi materijalnog prava i kada su u postupku utvrđene činjenice na kojima su tužitelji (kao činjeničnom osnovu) zasnovali tužbeni zahtjev: da su tužitelji lišeni svoje imovine (zemljišta i zgrade) tako što je tuženi (njegov pravni prednik) zemljište faktički preuzeo nakon što su zgrade, bez provedene zakonske procedure, porušene i provedena je i promjena upisa kulture odnosno statusa zemljišta i tužitelji izbrisani sa njihovim upisanim pravima a drugoj osobi zemljište je dodijeljeno na korištenje u svrhu izgradnje poslovnog objekta (koji je i sagrađen) a kako lišavanje nije bilo u skladu sa članovima 3 i 8 Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 6/80), članovima 25 i 28 Zakona o građevinskom zemljištu („Službeni glasnik RS“ broj 29/94 i 23/98) i članom 55 Zakona o opštem upravnom postupku („Službeni list SFRJ“ broj 47/86) kao tada mjerodavnim propisima da je onda očekivanje tužitelja, da im tuženi na ime naknade za izuzete nekretnine isplati protivvrijednost (koji zahtjev je tužbeni zahtjev tužitelja), legitimno i tužbeni zahtjev osnovan obzirom da i prigovori, kojima se tuženi usprotivio zahtjevu tužitelja, ne stoje jer lišavanje imovine bez ikakve naknade nije u skladu sa Evropskom konvencijom i tužiteljima se mora omogućiti da im se nadoknadi protivvrijednost i to u ovom parničnom postupku (jer nije proveden postupak određivanja naknade u upravnom postupku kada bi se u slučaju neslaganja sa visinom naknada određivala u vanparničnom postupku) i nije u pitanju zastarjelo potraživanje pa je tuženi dužan primjenom člana 262 Zakona o obligacionim odnosima tužiteljima platiti iznos od 264.396, 70 KM za zemljište i 100.500,00 KM za zgrade, koji iznosi tužiteljima pripadaju prema odredbama članova 5 i 21 Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine kao protivvrijednost njihove imovine, odnosno kao cijena koju bi postigli na tržištu, kako je to našao i prvostepeni sud koji je visinu naknade utvrdio na osnovu vještačenja provedenog u postupku, a koje vještačenje je prihvatio sa dovoljnim i valjanim razlozima. Ocijenio je drugostepeni sud i da je prvostepeni sud, na iznos naknade od ukupno 364.896,70 KM, zakonsku zateznu kamatu pravilno dosudio (od podnošenja tužbe) „jer je obavezan platiti zakonsku zateznu kamatu kada je pozvan na ispunjenje“ (odredbe članova 277 i 324 Zakona o obligacionim odnosima).

Osporavajući drugostepenu presudu revident tvrdi da je donesena povredom odredaba parničnog postupka jer drugostepeni sud nije cijenio žalbene navode koji su od odlučnog značaja u ovoj pravnoj stvari i obrazlaže: da drugostepeni sud nije ocijenio žalbeni navod tuženog u pogledu prigovora zastare potraživanja (kojim prigovorom je tuženi inače osporio tužbeni zahtjev tužitelja), da nije ocijenio „da li je sud stvarno nadležan za rješavanje u ovoj pravnoj stvari“ (iako po službenoj dužnosti na to pazi), da drugostepeni sud odlučujući o žalbi tuženog nije cijenio i uvažio procjenu Direkcije za finansije Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i pogrešno je cijenio nalaz vještaka, a što je bilo od odlučnog značaja za presuđenje.

Prema odredbi člana 349 stav 1 tačka 1 Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta revizija se može izjaviti zbog povrede odredaba parničnog postupka iz člana 318 istog zakona, koja je učinjena u postupku pred Apelacionim sudom. Dakle, do povrede odredaba parničnog postupka treba da je došlo u postupku pred Apelacionim sudom, jer u postupku nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu važećeg procesnog zakona, što je bilo od uticaja na donošenje zakonite i pravilne odluke.

Drugostepeni sud je, po ocjeni revizijskog vijeća, saglasno odredbi člana 330. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine ispitaio prvostepenu presudu u pogledu navoda iznesenih u žalbi (žalbenih razloga) i u obrazloženju presude ocijenio je žalbene navode na koje ukazuje revident jer je na tvrdnju iznesenu u žalbi „da parnični postupak ne može biti postupak u kome se rješava ovo sporno pitanje nego isključivo upravni ili vanparnični postupak“ kao i na tvrdnju žalbe „da je prvostepeni sud namjerno osnov zahtjeva nazvao naknadom a ne naknadom štete kako bi izbjegao prigovor tuženog o zastari potraživanja“ odgovorio pa revizijsko vijeće upućuje na stranu 7 obrazloženja posljednji stav i na stranu 8 obrazloženja prvi i treći stav i posebno ukazuje, da kod toga da su tužitelji zahtjev odredili kao zahtjev za naknadu za faktički izuzeto zemljište (tuženi je prihvatio da je u pitanju takav zahtjev) da je onda pozivanje tuženog na odredbu člana 376 Zakona o obligacionim odnosima (kojom je regulisana zastara potraživanja naknade štete) u pogledu osnovanosti prigovora zastare potraživanja bilo irelevantno obzirom da se zahtjev za naknadu u slučaju faktički izvršene eksproprijacije ne rješava kroz institut naknade štete, pa kod toga i obrazlaganje osnovanosti ili neosnovanosti prigovora zastare primjenom navedene odredbe u pobijanoj, odnosno prvostepenoj presudi, bilo je nepotrebno. Kako se i u pogledu procjene Direkcije za finansije Brčko distrikta Bosne i Hercegovine drugostepeni sud u pobijanoj presudi očitovao tako što je našao da su pokazatelji koji su priloženi uz nalaz vještaka građevinske struke (i obzirom na obrazloženje nalaza) pokazatelji koji i po ocjeni drugostepenog suda predstavljaju protivvrijednost imovine tužitelja (tržišnu cijenu) onda je revizijski prigovor povrede odredaba parničnog postupka neosnovan.

Revizijskim razlogom pogrešne primjene materijalnog prava revident ukazuje da je pobijanom odlukom tužbeni zahtjev tužitelja trebalo odbiti jer je primjenom člana 376 Zakona o obligacionim odnosima prigovor zastare valjalo uvažiti imajući u vidu činjenice kada je tužba podnesena (28.02.2008. godine) i kada je štetni događaj nastao (24.09.1997. godine), zatim da je kada je tužiteljima dosuđena isplata naknade sud bio dužan primijeniti odredbe Zakona o eksproprijaciji i odluku zasnovati na procjeni Direkcije za finansije (koju da zatraži

po službenoj dužnosti) a ne da se naknada odredi na osnovu nalaza i mišljenja vještaka građevinske struke (koji je nesistematičan, neobjektivan i nije u skladu sa pravilima struke) i naknadu odrediti imajući u vidu i činjenicu jesu li tužitelji imali odobrenje za gađenje za predmetne objekte (član 34. Zakona o eksproprijaciji nekretnina u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine) i tvrdi da je pobijana odluka donesena pogrešnom primjenom materijalnog prava i zbog toga što je zakonska zatezna kamata, na dosuđeni iznos naknade, određena od podnošenja tužbe a ne od dana presuđenja.

Revizijsko vijeće nalazi da revident navodima revizije nije doveo u pitanje zakonitost pobijane odluke u dijelu kojim je tuženi obavezan da tužiteljima plati novčanu naknadu u iznosu od 364.896,70 KM.

Naime, kako je zahtjev tužitelja u ovom sporu, (prema činjeničnim navodima za koje je sud vezan) zahtjev za isplatu naknade za nekretnine tužitelja koje su im faktički ekspropisane tako što je javna vlast, bez formalne eksproprijacije, preuzela zemljište na kojem su tužitelji imali pravo korištenja (k.č. 1566/1 i k.č. 1563/2) rješenjem od 24.09.1997. godine koje je donijela Skupština opštine Brčko pod brojem 06-475-18/97, čemu je prethodila odluka o rušenju objekata tužitelja (rješenjem Sekretarijata za urbanizam Skupštine opštine Brčko od 15.05.1997. godine određeno je rušenje više objekata na k.č.1563 i k.č. 1566/1 u k.o. B. 1) a zatim je odlukom javne vlasti (rješenjem koje je donijela Skupština opštine Brčko broj 0-02-022-130/97 od 24.09.1997 godine) neizgrađeno gradsko građevinsko zemljište označeno kao k.č. 1566/1 i k.č.1563/2 (nosioca prava raspolaganja opštine Brčko) dodijeljeno na korištenje PP „B.-G.“ iz B. (radi izgradnje poslovnog objekta) čime su tužitelji lišeni prava koja su u pogledu konkretnih nekretnina imali i to prava korištenja na zemljištu i prava vlasništva na objektima koji su bili upisani u zemljišnoknjižnim evidencijama i to objekat na k.č. 1566/1 i objekat na k.č. 1563/2 (utvrđenje navedeno u obraloženju prvostepene presude na strani 7 stav 5) a koja prava su zaštićena pozitivnim propisima: Zakonom o osnovnim svojinsko pravnim odnosima koji je bio na snazi u vrijeme kada je javna vlast navedene odluke donijela a jednako tako i Zakonom o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i Protokolom broj 1 uz Evropsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (pravo na mirno uživanje imovine kao i zabrana njenog oduzimanja osim u javnom interesu i u skladu sa zakonom i načelima međunarodnog prava) i na ostvarivanje zaštite njihovih prava ne primjenjuje se pravila o zastarjelosti potraživanja iz Zakona o obligacionim odnosima jer se sporno pravno pitanje ne rješava kroz institut naknade štete, kod toga da je osnov tužbenog zahtjeva tužitelja zahtjev za povrat prava koja su imali (prava korištenja na zemljištu prava vlasništva na zgradama) a obzirom da povrat i uspostava prijašnjeg stanja nije moguća (zbog privođenja namjeni konkretnih nekretnina tužitelja prema rješenju Skupštine opštine Brčko od 24.09.1997. godine) i da pravo zahtijevati pravo svojine ne zastarijeva kao i zahtjev za određivanje pravične naknade za ekspropisane nekretnine, to ni zahtjev tužitelja za novčanu naknadu zbog izvršene faktičke eksproprijacije ne zastarijeva (odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine Ap-1798/11 i Ap-2061/10).

Obzirom da je tužiteljima nižestepenim odlukama dosuđena naknada koja predstavlja tržišnu vrijednost oduzetih nekretnina i da je visina naknade utvrđena vještačenjem, kojim su uzeti u obzir relevantni parametri, odnosno okolnosti i pokazatelji, što je u skladu sa odredbom

člana 33. stav 1. Zakona o eksproprijaciji nekretnina u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine i članom 21. stav 2. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (koji propisuje da u slučaju ograničavanja ili oduzimanja vlasništva, vlasnik ima pravo na naknadu u skladu sa propisima o eksproprijaciji ali ne manju od tržišne vrijednosti stvari) onda u konačnici ne može biti riječi o pogrešnoj primjeni materijalnog prava kada je usvojen zahtjev tužitelja za isplatu naknade u iznosu od 364.896,70 KM zato što se sudovi nisu pozvali na Zakon o eksproprijaciji, kao propis primjenom koga naknadu tužiteljima valja odrediti.

Sa navedenog revizija tuženog u dijelu kojim pobija drugostepenu odluku u pogledu odluke o dosudi naknade nije osnovana pa je odlučeno kao u drugom stavu izreke ove presude a na osnovu odredbe člana 357 Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

U pogledu tvrdnje tuženog u reviziji, da se odlukom nižestepeni sudova zakonska zatezna kamata (na iznos naknade) nije mogla dosuditi od podnošenja tužbe, revizijsko vijeće nalazi da je zakonitost odluke o dosudi zakonske zatezne kamate od 26.02.2008. godine navodima revizije dovedena u pitanje. Ovo stoga što je u ovom sporu naknada tužiteljima (kako je već naprijed navedeno) koja im pripada u skladu sa odredbama Zakona o eksproprijaciji nekretnina u Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, tužiteljima i određena prvostepenom presudom (prvostepena presuda je u tom dijelu potvrđena drugostepenom presudom) pa zakonska zatezna kamata, u smislu odredbe člana 277 Zakona o obligacionim odnosima, može početi teći od 20.02.2012. godine kao dana kada je donesena prvostepena presuda kojom je utvrđena novčana obaveza tuženog i nižestepeni sudovi su pogrešno primijenili materijalno pravo kada su zakonsku zateznu kamatu na iznos novčane naknade dosudili od 26.02.2008. godine, odnosno prije donošenja prvostepene presude (stav i Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u odlukama Ap- 3191/07 i Ap-1132/09) i stoga je reviziju tuženog, u ovom dijelu, valjalo uvažiti i primjenom odredbe člana 359 Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine pobijanu i prvostepenu presudu preinačiti u dijelu kojim je zakonska zatezna kamata na iznos naknade dosuđena od dana podnošenja tužbe u ovom sporu.

PREDSJEDNIK VIJEĆA

Kaurinović Damjan